

UN FULL DE RUTA PER A TRANSITAR CAP A UN MODEL PRODUCTIU MÉS SOSTENIBLE

Grup de Treball canvi de model econòmic

MÉS PER
MALLORCA

UN FULL DE RUTA PER A TRANSITAR CAP A UN MODEL PRODUCTIU MÉS SOSTENIBLE

INTRODUCCIÓ

Des de MÉS per Mallorca, som conscients que la transició cap a un nou model productiu no pot quedar-se en el pla del discurs, sinó que ha de traduir-se en una proposta concreta, participada i viable, capaç d'arrelar entre la ciutadania. El model econòmic actual, basat en la dependència del turisme i en la lògica del creixement il·limitat, genera desigualtats socials, tensions territorials i una pressió insostenible sobre els recursos naturals. Davant aquest escenari, és responsabilitat col·lectiva obrir un horitzó de canvi realista i valent, que posi les persones, el territori i la justícia social al centre. Aquest document pretén contribuir a aquesta tasca: oferir un full de ruta compartit per avançar cap a un model més diversificat, sostenible i sobirà, construït des del consens social i polític més ampli possible.

Per a combatre aquest sentit comú reaccionari, calen argumentacions i mobilitzacions populars. Afortunadament, aquestes darreres han fet entrar en fortes contradiccions el discurs oficial. I des del Fòrum de la Societat Civil s'ofereixen propostes alternatives. MÉS per Mallorca entén que és responsabilitat seva proposar una visió global, articulada i factible de com es podria fer una transició de canvi de model productiu, vers un horitzó més just socialment, més sostenible mediambientalment i econòmicament més diversificat. Aquest document és una aportació a un possible full de ruta de transició, que cal consensuar i construir de manera col·lectiva i amb el consens social i polític, el més ample possible.

L'elaboració d'aquest document ha estat precedit amb un cicle de vuit taules rodones, a on experts i persones amb experiències concretes, han compartit amb el públic assistent un seguit de valoracions, idees i propostes que es recolliren per escrit en una acta de cada sessió. També hi ha hagut tres sessions de treball del Consell Polític de MÉS, per tal de recollir idees i suggeriments dels assistents. Així mateix, aquest procés s'ha reproduït en diverses agrupacions locals. Finalment, el treball resultant és el que s'ha aprovat en el Consell Polític de MÉS per Mallorca d'octubre de 2025.

1. TRANSITAR CAP A ON?

Ja hi ha prou estudis i bibliografia que posen en relleu la necessitat de transitar cap a un model de més sostenibilitat. Tal volta el més complet és el dictamen 5/2020 del CES Illes Balears sobre la «Prospectiva econòmica, social i mediambiental de les societats de les Illes Balears a l'horitzó 2030» Un dictamen aprovat a les acaballes de la pandèmia de la COVID i que partia d'un estudi prou rigorós de més de 54 col·laboradors i col·laboradores representants dels principals grups d'investigació i àrees de coneixement de la UIB, de dos seminaris de treball amb el Consell Assessor format per científics de reconeguda vàlua de tot l'estat, dels resultats de tres Fòrums insulars de debats més l'aportació del Consell de Formentera, i finalment de les mateixes aportacions dels consellers i conselleres del CES. De la introducció del mateix reproduïm les següents reflexions:

«Hi ha les visions dels que pensen que només estam davant una crisi sanitària i que, una vegada resolta, el turisme tornarà a ser com abans. Aquests situen l'any 2022 com el retorn de la vella normalitat turística. Uns altres pensen que el turisme de masses du implícita la insostenibilitat, acaba matant els recursos naturals dels territoris receptors i empobreix de mica en mica la majoria de les poblacions residents. La crisi és l'oportunitat de frenar de manera significativa les externalitats negatives del model. Aquest pensament s'emmarca en la filosofia de la teoria del decreixement general de l'economia, a causa dels límits físics dels minerals i recursos del planeta, fet que s'accentua en uns territoris insulars limitats, amb pocs recursos i molt fràgils des del punt de vista mediambiental.

Aquest dictamen defensa els criteris que caldrà pensar una nova manera d'encarar el producte turístic; anticipar-se als reptes de la nova mobilitat aèria, les repercussions econòmiques que pot comportar la regulació de la contaminació i el futur dels preus de l'energia; incorporar actuacions per afrontar el canvi climàtic; valorar més la cura i la gestió dels recursos naturals; potenciar la diversificació productiva que es pot generar del mateix producte turístic; apostar de debò per un turisme de més qualitat i amb menor estacionalitat, i, especialment, intentar inserir l'activitat turística dintre del marc de l'economia local i de proximitat, de la planificació urbanística sostenible i de la bona governança comunitària, ja sia a l'àmbit local, insular o de comunitat autònoma.

La crisi de la COVID-19, tot i la seva rellevància, s'ha d'emmarcar dintre dels tres reptes estratègics, totalment vigents, que l'estudi del CES assenyala que ens caldrà encarar i actuar de manera transversal: les previsions de la nova immigració i els fluxos turístics, amb les seves repercussions en els índexs de pressió humana diària per cada illa i la capacitat de càrrega de cadascuna; com mitigar i combatre els efectes del canvi climàtic o

de l'emergència climàtica, i la manera de situar cadascuna de les illes en els reptes de la revolució digital.

... Si alguna cosa deixa clara la crisi de la COVID-19 és que més que mai farà falta una estratègia consensuada de comunitat per encarar els reptes del futur: amb unes administracions públiques disposades a exercir un lideratge compartit amb el conjunt de la societat civil; que implementin vertaders mecanismes de planificació estratègica; que dialoguin i cogovernin amb el màxim de participació democràtica; que se sumin el màxim d'esforços per aconseguir els recursos necessaris per encarar els reptes estratègics que tenim com a comunitat. Amb aquest dictamen el CES intenta contribuir a aquesta necessària responsabilitat col·lectiva.»

No cal dir que aquesta visió i planificació global que es demanava, no va ser present a l'anterior legislatura, malgrat que algunes actuacions socials i mediambientals anaven en la bona direcció. I per descomptat no existeix a l'actual del govern del PP sostingut per Vox. L'anomenat «Pacte per a la Sostenibilitat» és una farsa que intenta vendre una música de límits, mentre que en la lletra aprova amnisties d'il·legalitats en sòl rústic, creixements urbanístics insostenibles, parcs elèctriques solars per tot arreu, lleis a mida dels especuladors del totxo... Externalitza a la Fundació Impulsa a on tenen la majoria més que absoluta les grans empreses de les Illes, la «planificació» del procés, què es redueix a fer fitxes d'autoavaluació per a les empreses i una abundància generosa de propostes genèriques que com que no tenen ni prioritats, ni plans concrets d'actuació, queden en els llimbs de les bones intencions, mentre l'economia real de mercat va marcant les seves prioritats, que com sempre són les que duen als màxims guanys empresarials a curt termini, i per tant a reproduir sense miraments el model de creixement actual, malgrat els patiments socials i mediambientals que produeix.

2. CRITERIS GENERALS PER IMPULSAR UNA TRANSICIÓ CAP A UN MODEL PRODUCTIU MÉS SOSTENIBLE

Abans de definir els criteris generals del Pla de Transició, és necessari situar-ne el marc de valors. El canvi de model productiu que proposam no és només una transformació econòmica, sinó també una aposta per un nou contracte social basat en la igualtat, la diversitat i la justícia. Això implica reconèixer la pluralitat social, cultural i d'orígens que conforma la nostra comunitat, i garantir que totes les persones —sigui quin sigui el seu gènere, origen, edat o situació socioeconòmica— tenguin veu i oportunitats reals en aquest procés. La transició ha de tenir una mirada feminista, inclusiva i interseccional, que posi la vida i les cures al centre, combati les desigualtats estructurals i asseguri que els beneficis del nou model s'estenguin de manera equitativa. Només des d'aquesta visió integral, que entén l'economia com un instrument al servei del benestar col·lectiu, podrem construir un model de desenvolupament sostenible, democràtic i arrelat al territori.

Volem primer enumerar uns criteris generals que haurien d'inspirar el conjunt de mesures i objectius concrets que ha de tenir el pla de transició que proposem. Cadascun d'aquests criteris són importants per ells mateixos. Però el més important, és que tots ells, han d'estar interrelacionats. El desenvolupament de cadascun pot tenir ritmes diferents, però la seva avaluació no es pot fer de manera aïllada, sinó que també s'ha d'avaluar amb l'impacte que genera a cadascun dels altres criteris generals. Aquesta metodologia suposaria:

- Tenir una planificació estratègica del conjunt de Pla de Transició. Aquesta planificació implica també la creació dels mitjans tècnics i humans per fer-la possible, així com el seguiment i avaluació dels resultats d'aquesta, transparència pública de tot el procés, creació de mecanismes de participació democràtica, en la creació, revisió i correcció del Pla, en funció del compliment o no dels objectius proposats.
- El lideratge del Pla hauria de ser assumit per les administracions públiques. Sols d'aquesta manera es pot tenir en compte l'interès general per definir els continguts de la planificació estratègica.
- El govern autonòmic hauria d'assumir les funcions de coordinació i d'impuls institucional. Els Consells insulars haurien d'assumir el lideratge en les competències pròpies. Els ajuntaments s'haurien d'implicar en com contribuir en el seu àmbit territorial i competencial, en aplicar la filosofia i els objectius concrets del Pla de Transició.
- Establir mecanismes de participació estructural de la societat civil en els diferents nivells, en el procés de planificació estratègica. Aplicació dels principis de cogovernança.

- Fixació d'objectius concrets i temporals en cada àmbit d'actuació econòmica, social i mediambiental.
- Identificar i proposar aturar o reduir els creixements considerats insostenibles des del punt de vista econòmic, social i mediambiental.
- Iniciar els decreixements programats de les activitats més insostenibles.
- Programar i impulsar plans de diversificació econòmica no turística, minimitzant els impactes socials i mediambientals que puguin produir.
- Impulsar un Pla d'habitatge amb prioritats socials.
- Reducció de les desigualtats socials.
- Millora de les condicions laborals globals de la classe treballadora.
- Avançar en la igualtat de gènere.
- Complir amb els objectius internacionals de l'Agenda 2030, el Pacte Verd Europeu, els acords internacionals per a combatre el canvi climàtic.
- Avançar en criteris d'economia circular.
- Establir mecanismes d'avaluació objectiva de la capacitat de càrrega física de cadascuna de les Illes.
- Tenir un pla de finançament estructurat en tot el procés temporal del Pla de Transició.

3. ALGUNES PROPOSTES QUE PODRIEN FORMAR PART DEL PLA DE TRANSICIÓ

Aquestes propostes són tan sols unes idees força que podrien inspirar un Pla de Transició. La seva finalitat és poder propiciar un debat més centrat en el concret que en els desitjos ideològics. Sabem el que no volem i el que ens agradaria. Però com ho feim per aconseguir-ho? El discurs transformador necessita aterrar en les institucions, la gestió en les institucions té els seus límits i és molt fàcil perdre la perspectiva de transformació, per les dificultats i entrebancs de la mateixa gestió quotidiana. A la vegada el discurs retòric sense versemblança de realitat pràctica, pot semblar molt radical, però quan no hi ha resultats tangibles, paradoxalment porta al desànim, a cercar culpables en el camp dels amics o dels aliats, i finalment amb l'explosió de la protesta sense alternativa, pot acabar en purs focs d'artifici si no s'ha pogut articular un sòlid bloc social i polític contra hegemònic del dominant.

Amb aquestes propostes pretenem albirar un possible full de ruta que inspire el futur Pla de Transició, que ajudi a tenir una visió global i integral del que suposa aquest Pla i perquè seria bo per a les nostres Illes. Malgrat les seves dificultats, podria ser realitzable, i sobretot, pretenem que estimuli el debat entre les forces polítiques i especialment entre la societat civil, sobre les prioritats i objectius concrets a aconseguir. Aquestes propostes són indicatives i subjectes a la seva total revisió. S'emmarquen en un horitzó temporal global de 10 anys entorn del 2035, malgrat que hi pot haver terminis específics, com els relacionats amb l'agenda 2030 de les Nacions Unides. Les argumentacions que acompanyen a les propostes no són per formar part d'un programa electoral, sinó per justificar que els objectius proposats poden ser plausibles.

- Reduir el pes relatiu del turisme en el conjunt del PIB de les Illes. Segons les darreres taules input-output les activitats directament turístiques a les Illes suposen entorn del 23% del PIB. Es tractaria de reduir un 5% d'aquestes activitats en 10 anys. Reduir un 0,5% anual d'aquestes activitats en el PIB suposa entorn d'una pèrdua de 147 milions d'euros anuals. S'hauria d'establir i complir topalls als moviments de ports i aeroports, lligats directament a la capacitat de càrrega hídrica i territorial. Aquesta reducció es podria fer a través d'eliminació de places obsoletes, posar un topall als moviments de ports i aeroports, combatre l'oferta il·legal, plans d'esponjament urbanístic a zones saturades, reducció i posterior eliminació de les places de les borses turístiques... i amb el conjunt de mesures que el Fòrum de la Societat Civil ha proposat en el seu Congrés de Turisme.

- Reorientar el sector de la construcció cap a un horitzó més social per a l'any 2035. Actualment, el 35% de la població de les Illes viu en situació de lloguer. És la xifra més

elevada de l'estat. Cal reorientar el sector de la construcció cap a la rehabilitació intensiva i la reutilització d'estructures existents, limitant el creixement al mínim imprescindible. Es podria aconseguir fent 40.000 habitatges de protecció oficial, en bona part públics i destinats al lloguer protegit en els pròxims 10 anys. Impulsant plans de rehabilitació d'habitatges. Impuls a una política social de lloguers... i també tenir en compte les propostes del Congrés d'habitatge del Fòrum de la Societat Civil.

- Foment de la diversificació productiva. El conjunt d'aquestes activitats hauria de suposar un creixement del seu pes relatiu en el PIB d'un 13% en 10 anys. [En termes anuals la baixada del 0,5% turístic, s'hauria de compensar amb l'increment del 0,2% de la construcció i un augment anual de l'1,3% de les activitats no turístiques, amb l'objectiu principal de millorar anualment l'Índex Sintètic Mediambiental (ISM) i reduir els índexs de desigualtat social (GINI), amb una modesta previsió de creixement del PIB de les Illes de l'1% anual]. Aquesta diversificació es podria concretar en:

* Un augment en 10 anys del pes relatiu del sector primari de l'actual 0,64% del PIB a l'1%. Caldria dissenyar un pla específic amb el foment de les pràctiques ecològiques, creació i utilització de banc de terres, inversions en projectes cooperatius, foment del mercat local, protegir i fomentar l'activitat agrícola en el sòl rústic...

* Un augment en 10 anys del pes relatiu del sector industrial del 5,7 actual del PIB al 6,7%. Cal actualitzar el pla d'indústria i el potencial de les activitats agroalimentàries, d'economia blava, reforçar les indústries existents, servo-indústries pensant en el mercat local, indústries relacionades amb l'economia circular i l'energia verda, potencialment dels clústers industrials...,

* Un augment en 10 anys del pes relatiu dels serveis privats no directament turístics ni immobiliaris del 5,46%. Del 33% actual del PIB al 38,36%. Cal potenciar l'increment de les activitats d'investigació i innovació, desenvolupar el Pla de Ciència, els serveis especialitzats en les noves tecnologies, els serveis del mercat social, un pla sostingut d'impuls a la llengua catalana, els sectors culturals, els esportius, els relacionats amb la salut i el benestar, el lleure, l'educació permanent... Sols en els sectors de cures i dependència es preveuen que faran falta l'any 2035 30.000 noves persones treballadores.

* Un augment en 10 anys del pes relatiu del sector públic del 6% del PIB. Del 16,5% actual del PIB al 22,5%. En aquest àmbit és fonamental la inversió per cobrir els dèficits estructurals en educació, sanitat i serveis socials. Millorar l'eficiència de les administracions. Destinar recursos als processos productius de transició...

Amb aquesta simulació, el que es proposa no és compensar la reducció de l'aportació del sector turístic al PIB —que baixaria anualment en 147 milions d'euros—, sinó orientar una transició econòmica i laboral cap a activitats amb una petjada ecològica molt menor i més sostenibles en el temps. L'objectiu és redistribuir l'esforç productiu: impulsar el sector primari en 11 milions d'euros anuals, la indústria en 29,6 milions, la construcció en 59,6 milions, els serveis privats en 161 milions i el sector públic en 177 milions. En conjunt, això suposaria una reorientació de 279 milions d'euros anuals [2.790 milions en 10 anys], segons les proporcions estimades pel CES al treball "Càlcul de l'impacte del coronavirus a l'economia balear per branques productives" [maig de 2020]. En aquest context, el rellevant no és el balanç monetari, sinó el canvi estructural cap a una economia més equilibrada, resiliència i ambientalment compatible amb els límits del territori

El Fòrum de la Societat Civil està treballant el tema de la diversificació productiva a la nostra comunitat. Se'ns dubta les seves conclusions hauran de ser un referent per orientar les polítiques pràctiques en aquestes qüestions.

- Reduir les desigualtats socials en 10 anys. * [Dades del treball presentat a les CES de Jordi Arcarons el setembre de 2023. «Pobresa, desigualtat, renda i riquesa a les Illes Balears. Estudi de la viabilitat d'una renda bàsica universal». Les dades que s'ofereixen són de l'any 2019 extretes del "Panel de Hogares" (PH) amb una mostra de 40.953 llars i de 120.381 persones de les Illes. El PH treballa sobre el Territori Fiscal Comú (TFC) que exclou Euskadi i Navarra pel seu sistema de concerts.

* Les Illes suposen el 2,62% de la població detectada al TFC. Som l'onzena de les CCAA en volum de població.

* En termes de Renda bruta la seva participació és del 2,90%. Som la desena de les CCAA en aportar.

* En termes de Renda personal bruta i neta [16.886 € i 13.887 €] som la tercera de les CCAA en quantitats més elevades.

* En contribució a l'IRPF representen el 3,01% en aportacions globals. Som la tercera de les CCAA en contribució personal mitjana.

* En termes de riquesa neta la seva contribució és del 3,06%.

* En la mitjana de riquesa neta personal som la tercera de les CCAA.

Les bones xifres globals de riquesa contrasten amb les de les llars amb risc de pobresa [el llindar és de 10,582 €] i amb risc de pobresa extrema [el llindar és de 7.055 €]. Som la

cinquena comunitat de les 15 representades al TFC amb l'indicador més elevat de pobresa. Les llars amb risc de pobresa suposen el 21,9% de les llars de les Balears. Les de pobresa extrema les llars suposen l'11,8%. En termes de persones el risc de pobresa era de 238.696 persones (el 20,6% de la població) i el de pobresa extrema de 122.277 (el 10,55% de la població). L'índex de GINI té un component molt alt tant en la Renda bruta com la Renda neta [0,4314 i 0,3913]. Som la tretzena de les quinze comunitats, amb els índexs més alts de desigualtats socials.

Per entendre millor aquestes desigualtats, el PH també aporta dades del patrimoni brut, impost del patrimoni i la riquesa neta de les persones de les Illes. El Patrimoni net personal de les Illes és un total de 73.264.388.570 €. El 5% més alt acumula el 86,9% del patrimoni net, i els dos darrers percentils entre el 99 i el 100 el 56,4%.

Quan es creuen les dades de patrimoni i de renda des de l'any 2016 al 2019, els guanys del 5% més ric han incrementat un 7% el seu percentatge en la distribució de la riquesa patrimonial neta (immobles, actius financers, dipòsits bancaris...) i representen el 22,8% del conjunt de la distribució de la Renda bruta personal. Aquesta població propietària d'aquesta renda i riquesa conjunta [44.262 persones] representa el 3,8% de la població de les Illes Balears.

La proposta de l'estudi d'aplicar un impost sobre la riquesa deixant fora els patrimonis de menys de 500.000 €, afectaria 13.635 persones, l'1,8% de la població. Introduint la progressivitat a l'impost podria recaptar entorn dels 325 milions d'euros. És a dir, podria finançar els costos anuals estimats del procés de transició econòmica.

El Pla de Transició hauria de considerar en deu anys:

- Reduir al 0% les llars en risc de pobresa extrema, prioritzant l'ús de l'augment del sector públic (fins al 22,5% del PIB) per cobrir els dèficits estructurals en sanitat, educació i serveis socials
- Reduir al 2% les llars en risc de pobresa extrema.
- Reduir al 8% les llars en risc de pobresa.

Les dificultats per reduir totalment els riscos de pobresa ja no tenen sols un component de renda, sinó del component d'accés o manteniment de l'habitatge. L'estudi d'Arcarons contempla la simulació d'un finançament d'una renda bàsica universal a les Illes. L'Ingrés Mínim Vital de l'estat o la Renda Social Garantida són les eines actuals de compensació per

ajudar a les persones en situació de més vulnerabilitat. Caldrà analitzar en detall quines seran les propostes més adients que es podran finançar, per reduir els índexs de pobresa.

- Millora de les condicions globals de la classe treballadora. Aquest és un tema cabdal per abordar el procés de transició. La figura del treballador o la treballadora pobre, que té dificultats per arribar a finals de mes, mantenir l'habitatge o garantir els mínims vitals familiars, ja no és una figura anecdòtica. Els papers dels sindicats de classe i la millora de les condicions de feina de les persones assalariades a través de la negociació col·lectiva, segueix sent la peça central per avançar. Però això no basta per evitar la pèrdua progressiva de les rendes salarials vers els guanys del capital, en el conjunt de la renda de les Illes. Segueix havent-hi una accentuació de les desigualtats socials.

* El salari mínim interprofessional a l'estat és de 1.134 € nets mensuals l'any 2024.

Segons el darrer estudi presentat per CCOO i elaborat per la Fundació Intercoopera, «Salari Balear de Referència. Una aproximació insularitzada»:

* El salari mitjà a les Illes l'any 2022 era de 1.500 € bruts en 14 pagues. Som la desena comunitat autònoma en l'import de la mitjana salarial.

* Un 12,1% dels salaris són considerats baixos salaris, salaris per davall del 2/3 del salari brut mitjà, en aquest cas un 4,5% per amunt de la mitjana espanyola que és del 16,7%.

* Les dones perceben un 8,5% menys de salari mitjà que els homes. Malgrat aquesta xifra és inferior a la bretxa salarial del conjunt de l'estat. També tenen un índex major de treballs parcials.

* L'any 2022 les treballadores i els treballadors d'Illes Balears amb règim de lloguer, destinen el 58% dels seus salaris a pagar l'habitatge, xifra superior a la mitjana d'Espanya que és del 43%.

* Els salaris de referència calculats a l'estudi com els mínims necessaris per a cobrir les despeses vitals de les persones assalariades per a cada illa són

Per Mallorca: 1.933,33 € mensuals amb 14 pagues.

Per Menorca: 1.741,07 € mensuals amb 14 pagues.

Per Eivissa: 2.470,38 € mensuals amb 14 pagues.

Per Formentera: 2.632,19 € mensuals amb 14 pagues.

* Si es considera l'Enquesta de pressuposts familiars [EPF] que té les dades pel conjunt de les Illes, el salari de referència per a les Illes Balears seria 1.983,26 € mensuals amb 14 pagues.

Per tant, el Pla de Transició hauria de considerar:

- Tenir en compte que la proposta d'aquest estudi del Salari de Referència pot ser una eina útil de cara a la negociació de convenis i millores, puntuals o sostingudes, de les condicions salarials i laborals dels treballadors i treballadores, com de cara al desplegament de polítiques públiques, com ara l'establiment de llindars de pobresa més ajustats a la realitat de la comunitat autònoma.

- Que les administracions impulsin polítiques públiques per contenir o reduir els preus dels productes bàsics.

- Que les administracions ajudin a millorar les condicions de feina que es contemplen en els Indicadors de Qualitat del Treball [ICT] que s'analitzen a Memòria anual del CES.

- Reforçar els serveis públics i les seves prestacions, què formen part del salari diferit i dels serveis de cura i reproducció de la força de treball.

- *Avançar en la igualtat de gènere en 10 anys.* La necessitat de l'enfocament transversal en totes les esferes de la vida, per analitzar i fer avançar les polítiques d'igualtat de gènere, fan imprescindible que també es tingui en compte aquest enfocament transversal en el disseny d'un Pla de transició de canvi de model productiu. Especialment pel fet que dintre el que es considera «economia productiva» no hi figura el treball domèstic, les cures familiars i les tasques reproductives. Activitats essencials pel cicle de la vida, però invisibilitzades en el càlcul econòmic oficial, ni en les prioritats de les polítiques econòmiques. El treball de cures, sovint invisible i feminitzat, ha d'ocupar un lloc central en la nova economia. Reconèixer-lo com a activitat productiva essencial és imprescindible per construir un model que posi la vida al centre i que mesuri el progrés no només pel PIB, sinó pel benestar col·lectiu. En els millors dels casos les desigualtats de les dones s'analitzen en l'esfera dels afers socials. Aquesta invisibilització afavoreix la persistent marginació de les dones en el conjunt de la societat. El moviment feminista està al darrere dels progressius avanços aconseguit per les dones. I per descomptat ha de ser present en el disseny, seguiment i correccions del Pla de Transició. L'abast dels temes a abordar és immens, però a títol indicatiu dintre del Pla de Transició s'hauria de considerar:

- Crear un marc estadístic apropiat per analitzar i fer un seguiment continu de la realitat de les dones a les Illes en el terreny laboral, domèstic, en les feines de cures, en els llocs de

responsabilitat i en els quadres directius, en la discriminació social, riscos de violència de gènere, identificació dels discursos d'odi. Aquest marc hauria d'estar integrat per l'avaluació del mar de transició.

- Igualar el salari mitjà de les dones amb el dels homes.
- Fer aflorar l'economia submergida i valorar monetàriament les tasques reproductives, molt majoritària entre les dones.
- Crear i reforçar serveis públics de suport al treball de cures familiars. Fomentar i donar suport a les xarxes comunitàries d'autoorganització.
- Dissenyar un pla integral amb objectius específics de reducció de les actuals desigualtats en els treballs domèstics, de cures i tasques reproductives, en els 10 anys del Pla de transició.

- *Millorar l'estat del medi ambient. Quantificar els impactes mediambientals.* No és casual que les anomenades externalitats mediambientals, no hagin estat una prioritat en les estadístiques oficials. Sembla normal que les activitats productives tinguin una apropiació privada, i que les externalitats mediambientals que produeixen aquestes activitats privades, tinguin consideracions de públiques. Segons la UE «El qui contamina, ha de pagar» A les Illes qui contamina no paga, i si ho fa, paga poc i demana que sigui l'administració pública que pagui la resta. Però aquest aforisme ja és obsolet. El canvi climàtic obliga al decreixement accelerat de l'economia del carboni. I la salut global del planeta és incompatible amb el turbo-capitalisme dels creixements continuats i extensius. En les legislatures progressistes s'han donat avanços importants en temes de polítiques energètiques, plans hidrològics, pla de residus, augment d'àrees protegides, protecció territorial, i cal analitzar amb profunditat, la visió estratègica i els mitjans institucionals que es posen a l'abast, en la Llei 3/2023 de Menorca reserva de la biosfera. Llei que la majoria actual de PP-Vox vol rebentar. Però sabem realment els impactes mediambientals reals que generem a les Illes?

El CES va treballar en la creació d'un Índex Sintètic Mediambiental. Es pot valorar el seu procés d'elaboració a la pàgina web del CES, i a l'article d'Anna Grau al número 110 de L'Altra Mirada. I les dades a les darreres Memòries del CES 2021, 2022 i 2023. S'analitzen 23 indicadors parcials, agrupats en 6 dimensions. I es fa finalment un indicador sintètic global, que en l'àmbit mediambiental, podria ser un equivalent al PIB econòmic. Cada indicador té una valoració de 0 a 100. El 0 és dada considerada insostenible, el 100 l'objectiu considerat desitjable des de la modèstia i els possibilismes dels organismes internacionals. Del 0 al 33 es podria considerar un resultat dolent de llum vermella, del 34 al 66 un resultat estancat

de llum groga, del 67 al 100 un resultat en la bona direcció de llum verda. Les dades també estan desglossades per cada illa.

Resultats de l'ISM a les Illes Balears (2019-2023)					
	2019	2020	2021	2022	2023
Índex de Resiliència climàtica	57,0	63,6	60,1	31,0	s.d.
Índex de Qualitat de l'aire	67,8	72,4	70,0	72,2	71,6
Índex de Transició energètica	38,0	73,1	48,3	30,1	0,0
Índex de Consum i qualitat de l'aigua	45,3	55,9	48,8	49,7	9,0
Índex de Gestió del territori i biodiversitat	41,4	40,6	42,1	50,7	52,7
Índex de Gestió i circularitat de residus	23,8	32,8	34,4	35,3	38,3
Índex ambiental	44,9	56,5	50,1	43,6	s.d.

Unes reflexions sobre aquestes dades:

* Cal analitzar les dades del 2020, any de la pandèmia. El PIB de les Illes caigué un -21%. El ISM pujà un 11,6%.

* El ISM de 2022 ja està per davall del de 2019. El 2022 se celebrà que ja havíem recuperat la «normalitat» i superat l'activitat de 2019.

* No estam en una situació de col·lapse mediambiental immediat. El que dona possibilitats per impulsar un Pla de transició mediambientalment més sostenible, sempre que hi hagi voluntat política de fer-ho.

* Però la tendència a créixer descontroladament està gastant el capital natural del territori. Tenim una economia que per mantenir el compte de resultats, està manllewant fons del capital social natural de reserva. Si es manté la tendència el resultat final serà la fallida.

* L'augment de la temperatura posa l'alarma en la capacitat de resiliència climàtica. La llum vermella està encesa el que obliga a accelerar les polítiques de mitigació i adaptació al canvi climàtic.

* Les dades de l'any 2023 són indicatives i ens falta un estudi més acurat. Però el problema del cicle de l'aigua agafa molta rellevància. Les aigües subterrànies l'any 2022 subministraven el 62,4% del total [el que fa una dependència absoluta del règim de pluges anual], la dessalinitzada un 10,4%, la indiferenciada [barreja d'aigües subterrànies, dessalinitzades i fins i tot superficials en percentatges desconeguts] un 14,2%, la potabilitzada [subterrànies amb alt contingut de sals potabilitzada] un 6,7% i la superficial un 6,2%.

* Les dades mediambientals reflecteixen el conjunt anual de les activitats humanes de les Illes, tant les dels residents com les dels turistes. A través de l'Índex de Pressió Humana [IPH] de l'IBESTAT, es poden ponderar els mesos de temporada alta i baixa i els seus impactes mediambientals.

Un Pla de transició hauria de treballar per aconseguir en 10 anys, els objectius prevists que figuren en alguns plans ja aprovats en la legislatura passada per la comunitat autònoma i en altres objectius dels organismes internacionals:

- Una reducció d'emissions de CO₂ a les Illes del 40%
- Una producció d'energies renovables a les Illes del 50%
- Una reducció del consum elèctric del 20%
- Una reducció del consum d'aigua d'aqüífer del 10%.
- Un augment del reciclatge de residus fins al 50% del volum total.
- Una reducció del volum de residus del 10%
- Un augment de les zones protegides terrestres del 10%

- Un augment de les zones protegides marines del 25%.

4. DISSENYAR LA PLANIFICACIÓ ESTRATÈGICA DE LA TRANSICIÓ

Ja hem dit abans que un Pla de transició de model productiu ha de ser liderat per les administracions públiques. A la vegada aquestes han de crear els instruments adients per a fer-lo possible. Això implicaria:

- Crear una oficina tècnica de planificació. La seva funció seria la de coordinar la informació de la planificació sectorial ja existent, interrelacionar les propostes i el seu hipotètic cost, avaluar els eixos estratègics i una possible proposta de prioritats, elaborar una proposta de quadre de comandament. En aquesta oficina hi hauria d'haver una coordinació estable amb cada Consell insular, a la fi que mai es perdi la visió insular i l'arxipelàgica, que ha de tenir la nostra estratègia de comunitat. En el termini de sis mesos des de la seva creació hauria de fer una proposta de Pla Estratègic de transició del model productiu de la Comunitat, a debatre en el Consell Democràtic de Planificació Estratègica i posteriorment al Parlament de les Illes Balears.

- Crear un Consell Democràtic de Planificació Estratègica. La funció d'aquest Consell seria la d'articular la governança democràtica de la planificació. Hi hauria d'haver el govern, els consells, l'oposició i els representants de la societat civil. El Consell hauria d'aprovar una primera proposta de Pla Estratègic de la Comunitat, la qual s'elevaria al Parlament per a la seva aprovació definitiva. També farà el seu seguiment, amb les correccions i aportacions fruits dels debats parlamentaris, accions de govern, propostes dels consells insulars i la participació dels àmbits més descentralitzats de la societat civil. El Consell Democràtic de Planificació Estratègica [CDPE] farà informes vinculants sobre el seguiment i mesures del pla de transició.

- Garantir la paritat de gènere en tots els espais de decisió, òrgans de coordinació i grups de treball relacionats amb el Pla de Transició. La transició cap a un nou model productiu només serà justa si incorpora la diversitat de mirades, experiències i coneixements que representen totes les persones. La presència equilibrada de dones i homes en els espais de planificació i governança no és només una qüestió de justícia democràtica, sinó també una condició per assegurar que les polítiques de transició econòmica integrin la perspectiva de gènere i evitin reproduir desigualtats estructurals. Aquesta paritat ha de ser efectiva, no simbòlica, i ha de vetllar per la participació real i la corresponsabilitat en la presa de decisions.

- Identificar en el Consell Democràtic de Planificació Estratègica, entre un mínim de trenta i un màxim de quaranta, objectius econòmics, socials, laborals i mediambientals, que es

considerin cabdals per definir la transició cap a un model productiu més sostenible i que siguin consensuats o aprovats amb una ampla majoria social.

- Introduir en el Pla estadístic de la comunitat autònoma, les operacions estadístiques que facin falta per poder treballar amb els indicadors que precisi el Pla de transició.

Assegurar que les dades utilitzades i generades en el marc del Pla de Transició estiguin desagregades per sexe i altres variables rellevants (edat, territori, situació laboral, etc.), per tal de poder analitzar l'impacte diferencial de les polítiques i avaluar amb rigor les desigualtats existents. Aquesta desagregació és imprescindible per dissenyar estratègies efectives d'igualtat i per garantir que el canvi de model productiu sigui, també, un procés de transformació feminista i inclusiva.

- Cada conselleria, consell insular, ajuntaments i entitats socials, podrien aplicar de manera creativa els objectius bàsics consensuats, ampliar línies d'actuació, coordinar accions transversals entre diferents administracions... També podrien establir àmbits sectorials o locals de cogovernança, per estimular la participació descentralitzada de la societat civil en el conjunt dels diferents territoris.

- La Llei de Menorca reserva de la biosfera planteja un reforçament de les competències pròpies dels consells insulars i un desenvolupament de les competències delegades del govern als consells insulars, previstes a l'actual Estatut d'Autonomia. Aquest desenvolupament institucional ha d'acompanyar les actuacions previstes en el Pla de transició.

- El Consell de Mallorca s'ha d'implicar a fons en el disseny del procés de transició que cal fer a Mallorca. Malgrat el pes específic de Mallorca que condiciona les xifres globals de les Illes Balears i l'existència de les seues del govern autonòmic a Mallorca, s'ha d'evitar que la veu pròpia de Mallorca quedi subsumida dintre el marc de la planificació general de la comunitat. Tal volta una meditada Llei de Bases de la planificació estratègica interinsular, consensuada amb els consells insulars, podria estructurar de manera estable els àmbits d'actuació insulars i interinsulars. L'elaboració d'aquesta Llei hauria de ser paral·lela a la posada en marxa de les primeres actuacions urgents del Pla de transició, però ha de tenir el seu propi temps polític de construcció.

5. EL FINANÇAMENT DEL PLA DE TRANSICIÓ

El pressupost de la comunitat autònoma aquest any 2025 és de 7.469,1 milions d'euros. És el 16,16% del PIB 2024 de les Illes Balears. Els ingressos corrents propis són 5.608,6 milions i el recurs al crèdit financer extern és de 1.215,1 milions d'euros [el 18% del conjunt d'ingressos propis].

La despesa corrent puja a 5.474 milions d'euros, les inversions reals del capítol 6 pugen a 272,7 milions d'euros i les transferències de capital 816,2 milions d'euros, que majoritàriament van als consells insulars i als ajuntaments. Es paguen 868,6 milions d'euros en interessos i amortització de deute. El deute acumulat de les CCAA és de 8.426 milions d'euros [el 18,8% del PIB illenc]. Un deute lluny del topall del 60% del PIB que posa la UE des de Maastricht i que permet amples marges per demanar endeutaments per a inversions productives. [Altra cosa és el deute de l'estat, que inclou a les CCAA i als ajuntaments, i que supera el 105% de deute del PIB espanyol. Això obliga a negociar amb l'estat els marges d'endeutament autonòmic possibles]

És a dir els ingressos corrents sols basten per pagar les despeses corrents i 134 milions dels 272,7 milions de les inversions reals del capítol 6. L'endeutament extern permet pagar les transferències externes del capítol 7, part de les inversions pròpies i les despeses del Parlament i organismes estatutaris.

La capacitat real de maniobra per encarar el finançament del Pla de transició és molt minse, si sols actuem en els actuals marges pressupostaris. Però no, si aprofitem les possibilitats legals per establir mecanismes de finançament suplementaris, sense menysprear un ús més eficaç i eficient dels pressuposts autonòmics. Aquests mecanismes haurien d'anar orientats a finançar específicament el Pla de transició.

- Propostes per incrementar els recursos propis destinats a un Pla de transició

* Augmentar un 150% l'impost sobre estades turístiques. Suposaria un augment de 220 milions d'euros

* Recuperar el tipus anteriors de l'impost de successions i el de rendiments del patrimoni. Un augment de 37 milions d'euros

* Implementar un impost sobre la riquesa amb els criteris expressats a l'apartat de desigualtats socials. Es calculen 325 milions d'euros

- * Establir tarifes progressives en increments substancials en els màxims consumidors d'aigua en el Cànon de l'aigua. Es podrien aconseguir un augment de 40 milions d'euros.

- * Estudiar possibles aplicacions d'imposts ambientals.

- * Crear uns fons de finançament del Pla de transició, tenint en compte els marges d'endeutament que té la comunitat autònoma. Es podria impulsar una subscripció popular que permetria, amb una informació adient, fer partícip en gran escala al conjunt de la població, en els objectius de la transició i gestionar amb interessos raonables, la rendibilitat de l'operació.

- * Invertir un equivalent al 30% de les inversions reals del pressupost 2025 específicament al Pla de transició, serien 82 milions d'euros.

En total amb recursos propis es podrien recaptar anualment 704 milions d'euros específicament pel Pla de transició. Amb la possibilitat d'ampliar les aportacions amb impostos ambientals i especialment amb el fons d'inversió, que tindrien no sols una funció recaptatòria, sinó de complicitat de la ciutadania amb els objectius estratègics del pla de transició. Per tant, hi hauria marge per cobrir les despeses econòmiques del Pla de transició i doblers addicionals per destinar als objectius socials i mediambientals, amb la possibilitat de tenir el recurs a les fonts addicionals descrites dels impostos ambientals i del Fons de finançament.

El procés de transició requereix instruments de sobirania econòmica i fiscal. Sense capacitat per decidir com es generen, es gestionen i es redistribueixen els recursos, no hi pot haver un canvi real de model. Per això reclamar el concert econòmic solidari com a recurs ordinari de finançament.

- Propostes per obtenir més recursos amb la negociació amb l'estat espanyol.

- * Establir les condicions de finançament singular de les Illes Balears. Exigir l'aplicació del REB. Negociar l'ampliació de la part que ens correspon de la recaptació de l'IVA.

- * Establir convenis de cooperació entre les agències tributàries respectives de cara a l'aflorament de l'economia submergida i la lluita contra el frau i l'evasió fiscal.

- * Negociar que una part de l'impost de societats que les cadenes hoteleres paguen a l'estat, reverteixi en un percentatge a les Illes, per a finançar el Pla de transició.

- * Finançar a través de convenis específics, com és el cas del transport ferroviari, determinats projectes del Pla de transició.

_ Propostes per obtenir més recursos de la Unió Europea. Malgrat aquest tipus de finançament, sol ser majoritàriament amb exigència de cofinançament, pot ser molt important, especialment si continua amb l'Agenda Verda europea.

* Reorientar l'oficina d'inversions estratègiques actual, vers accions concretes orientades a aconseguir fons per a objectius mediambientals, contemplades al futur Pla de transició i actualment a l'Agenda 2030 i a l'Agenda Verda europea.

6. EL PLA DE TRANSICIÓ. UN PROJECTE CONCRET DE PAÍS. LA DISPUTA DE LA NOSTRA SINGULARITAT EN UN ENTORN GLOBAL HOMOGENEÏZADOR

El Pla de transició que proposam construir, es fonamenta en la defensa d'uns valors individuals i col·lectius. Entorn de la defensa i voluntat de millora de la convivència humana, dintre d'un territori limitat i concret com són les nostres illes. Un territori que té una llengua i una cultura pròpia, i que al mateix temps viu en un entorn capitalista europeu i dintre d'un estat que s'ha construït sobre unes bases uniformitzadores i centralistes, especialment des dels decrets de Nova Planta.

Aquest Pla de transició és a la vegada un projecte de resistència i de resiliència. Un no conformar-se a deixar-se dur per les exigències dels màxims guanys monetaris possibles, que són els valors predominants en el capitalisme financer-especulatiu actual. No volem seguir amb un model productiu que cada cop és més ineficient, més injust, més nociu pel medi ambient i que posa en perill els nostres hàbits de convivència. Resistir és mostrar que altres camins són possibles. Resiliència és mostrar que malgrat el tsunami depredador que ens amenaça, manifestam la voluntat de seguir sent poble, de seguir fent poble, de seguir construint poble.

I a la vegada el Pla de transició que proposam, és una mostra d'il·lusió i d'esperança. Un presentar-se davant el món, com el poble singular que som. Què té capacitat per imaginar i dissenyar un camí de futur des de la seva personalitat pròpia i des de les seves pròpies capacitats. Que la defensa de la seva realitat ecosistèmica particular, és la seva millor contribució a la sostenibilitat global del planeta. Que més que una singularitat egoista, és una singularitat amb vocació cooperadora i solidària.

Aquest Pla de transició ens ha de permetre superar el debat sobre les limitacions estructurals de les realitats insulars, malgrat que aquest encara sigui vigent i necessari. Hem d'anar cap a la consideració de les realitats insulars com espais ecosistèmics específics, que tenen unes necessitats i unes problemàtiques pròpies, en funció de les realitats físiques i humanes de cada realitat insular. El Pla de Transició hauria de ser el nostre ADN d'identificació de cara al conjunt del món sobre què som i sobre què volem ser. I els que ens dona més autoritat moral, per a reclamar a les diferents instàncies polítiques i administratives, la necessitat de majors graus de sobirania política i econòmica, per poder-lo dur a la pràctica. Podem demostrar la nostra capacitat de ser els millors gestors del nostre territori, sense oblidar l'entorn global i les nostres responsabilitats vers els espais econòmics i polítics comuns que compartim.

D'alguna manera aprofundir en el debat del Pla de transició, ens pot portar a lligar la dinàmica de la defensa de la proximitat, amb l'esperit democràtic de la construcció confederal. A retrobar el sentit del concepte de subsidiarietat, present en els principis originaris de la construcció europea. La lluita pel nostre futur com a col·lectivitat, està també lligat a la lluita per una major democràcia, per un major grau de sobirania política.

7. GESTIONAR LA PLURALITAT POLÍTICA I SOCIAL PER A TRANSITAR CAP A UN CANVI DE MODEL PRODUCTIU

Un canvi de model necessita una majoria d'habitants que ho sentin com a necessari, que els incrèduls no ho deixin de veure com a convenient, i que els seus detractors no tinguin ni ànims per posar-s'hi en contra, ni força política per impedir-ho. Aquest document de Més per Mallorca és una aportació i una visió de com entenem la transició possible cap a una societat illenca més justa, més sostenible, i per això, més democràtica. Però és un projecte que no podem abordar en solitari. Ens cal treballar a fons en la societat civil illenca, per escoltar i aprendre de les seves aportacions. I com encarar processos reals de cogovernança que siguin estructurals.

La nostra realitat empresarial està conformada majoritàriament per microempreses i petites empreses. Les seves possibilitats de subsistència i d'adaptació han de tenir cabuda en el Pla de transició. Cal aconseguir un suport important de les mateixes en les finalitats i objectius del Pla. El que implica una comprensió de les seves diferents necessitats sectorials i desenvolupar un esperit de cooperació entre elles, per desenvolupar plans de formació professional, projectes d'investigació, implementació de la innovació en els diferents àmbits de la producció i de la gestió empresarial...

Pel que fa a les grans empreses és important fer-los entendre que la seva responsabilitat amb el país, no es pot limitar a pagar les nòmines de les persones assalariades a càrrec seu. Els hauríem de convidar que tinguin una real estratègia de responsabilitat social corporativa [RSC], i això suposa que tinguin en compte en la seva visió empresarial, els interessos i les opinions dels seus proveïdors, dels seus treballadors, dels seus clients, de l'entorn local on duen a terme la seva activitat, de col·laboració amb les diferents administracions locals, insulars i autonòmiques. La Fundació Impulsa amb la composició del seu Patronat, podria jugar un paper important en afavorir aquesta visió de RSC als seus socis i en l'acompanyament al govern, per implementar el Pla de transició que democràticament decideixi el Consell Democràtic de Planificació Estratègica i el Parlament.

El diàleg social entre patronals i sindicats s'ha d'estructurar de manera permanent en les Taules de diàleg social i ha de tenir una capacitat de proposta per abordar els problemes estructurals de les relacions laborals a la nostra comunitat. La seva participació en el disseny de passarel·les d'ocupació en el cas de sectors econòmics en reestructuració, l'esforç per arribar a crear ocupacions reals de llarga durada, o com millorar les condicions de treball en la seva globalitat, són reptes prou importants per estructurar una feina continuada i que ha de tenir el suport de les administracions públiques. El CES per la seva

composició, podria ser una institució de suport, de realització d'estudis i d'elaboració de dictàmens, per aportar a la millora de les relacions laborals a la nostra comunitat.

Les xarxes del Tercer sector, del Mercat Social i altres noves que es van conformant, són molt importants a les nostres Illes. La capacitat d'autoorganització de la nostra societat civil ha de ser respectada, valorada, i per això mateix, estimulada i ajudada. La Llei de la Societat Civil que es debat al Parlament de les Illes, té un component estratègic d'estímul a l'autoorganització social, que sens dubte és capital per a reforçar el caràcter democràtic i participatiu d'un Pla de transició.

El moviment feminista i el moviment ecologista han de tenir un protagonisme explícit i orgànic en el Pla de transició. No tan sols per la seva visió específica i capacitat de proposta en els seus àmbits d'actuació, sinó per la seva vocació de transversalitat i d'influir en el procés general d'ordenació de l'economia, les polítiques socials i els objectius mediambientals.

El moviment social en defensa de la nostra llengua pròpia ha de ser present en el procés de transició que comentam. La llengua catalana i la seva cultura són un bé a preservar, però també són un element dinamitzador de l'economia i de la cohesió social de la comunitat. Les 50 propostes per a la sostenibilitat de la llengua de l'OCB, tenen la visió de transversalitat que ha de comportar un Pla de transició com el que defensam.

I cal fer valdre el paper del Fòrum de la Societat Civil. Actualment, una associació de 27 associacions, amb 243 persones que participen en les diferents juntes directives de les associacions, amb 31.500 persones associades i que entre totes sumen 95.000 persones seguidors habituals de les serves xarxes socials. Un agrupament molt plural i divers, que ha tingut la capacitat de treballar en consens per elaborar uns estatuts de funcionament, organitzar el congrés de turisme i el congrés d'habitatge que han aportat un conjunt de propostes detallades i assenyades per avançar en la sostenibilitat, que ha creat un Observatori de les transicions, un servei d'assessorament per participar en projectes europeus, que treballa per un futur congrés sobre diversificació productiva, i que suposa una experiència inèdita a l'estat espanyol, de capacitat d'enteniment i de coordinació de la societat civil organitzada. No cal dir que la seva participació és del tot imprescindible en el disseny de les estratègies de transició i la seva participació activa en el conjunt del Pla de transició.

Tampoc ho podem fer des de la solitud política. Hem de treballar per aconseguir un bloc democràtic de canvi de model, i on les forces sobiranistes i d'esquerres puguin tenir uns àmbits d'acords estratègics per fer viable la proposta. Sense descuidar que la dreta més

civilitzada i autonomista de la nostra terra, també ha de poder dir la seva, ja que forma part inevitable del mateix procés de transició.

El diàleg polític entre les forces d'esquerres a les Illes, si es vol afrontar la necessària transició del canvi de model productiu, ha de poder arribar a concretar un seguit de mesures consensuades considerades estratègiques i que han d'anar més enllà dels programes electorals. La cultura de la col·laboració de les esquerres s'ha de transmetre com un valor intangible que ha d'acompanyar al Pla de transició. S'ha de poder compartir per les diferents forces d'esquerra les traces gruixades de la necessària transició, i que els diferents programes electorals o en el seu cas les hipotètiques coalicions, dibuixin les línies fines amb els perfils propis de cada formació. Aquesta era la idea que va donar peu a la creació del Col·lectiu Alternatives l'any 2016. Un Col·lectiu que amb aquesta filosofia ha gestionat la seva pròpia pluralitat interna, ha fet documents i propostes en aquesta direcció i ha jugat un paper actiu en la conformació del Fòrum de la Societat Civil.

La dreta democràtica i el centredreta autonomista també és important incorporar-les al debat de la necessària transició. Malauradament, la posició actual del PP que sembla apostar per una aliança no conjuntural amb VOX, fa difícil aquest diàleg amb visió estratègica. Però cal mantenir la nostra coherència en el projecte de transició i seguir apostant pel diàleg, el debat de propostes i alternatives, la interpretació acurada de la nostra realitat i els problemes estructurals que es detecten. Hem de plantejar un diàleg honest i sense trampes. Participar en fòrums amb les cartes marcades en els criteris de participació, no ens porta enlloc. I si la dreta aposta per mantenir l'actual model productiu decorant-ho de «contenció» i «sostenibilitat», haurem de confrontar el nostre projecte de transició i intentar guanyar la batalla cultural a la societat civil. I sense perdre mai la nostra predisposició oberta per al diàleg social i el diàleg polític.

En la situació de volatilitat de les societats actuals és difícil fer prediccions a mitjà termini. La crisi climàtica, l'energètica o qualsevol terrabastall bèl·lic o pandèmic, pot fer canviar en poc temps les percepcions socials i les prioritats polítiques. Però aquest full de ruta ens pot donar l'orientació adequada per no desviar-nos en totes les dificultats i traves que ens trobarem pel camí. La situació pot millorar, però també encara pot empitjorar. En qualsevol dels casos, aquest full de ruta també pot ser una eina que mostri a la societat un llum d'esperança. Les il·lusions per aconseguir una societat més justa, un medi ambient més respectat, un consum més responsable, unes millors condicions de vida, uns majors drets col·lectius com a poble, poden tenir un component de versemblança, rigorositat i de construcció democràtica, amb la divulgació, debat i correcció participativa d'aquest primigeni full de ruta de transició. Tant de bo que així sigui.

* Cal recordar que les xifres i càlculs presents en el document, parteixen dels supòsits i hipòtesis en funció de les fonts adoptades. El seu major interès tal volta sia que interrelacionen els diferents sectors econòmics amb una raonable proporcionalitat i protagonisme en el procés de transició que es desitja. A la vegada que intenten donar una visió de conjunt de les magnituds i problemàtiques econòmiques, socials, laborals, de gènere i mediambientals que ha de tenir en compte un Pla de transició. Així com una aproximació als mecanismes de finançament que ho poden fer possibles.

* La bondat de la simulació treballada, és que permet definir i identificar la interrelació entre els sectors. Introduir objectius més ambiciosos o més modestos, o corregir les ponderacions del model, correspon al debat social i a les aportacions científiques més ben estructurades. Però la simulació permet una facilitat de càlcul per a les noves correccions. En qualsevol cas, pensam que poden ser una bona base de partida i un bon instrument pedagògic, per argumentar la necessitat i demostrar la virtualitat, de la transició del canvi cap a un altre model productiu.